

А.В. Борисенко, О. С. Куваєв, В.Г. Столяр, К.О. Мялківський

Порівняльне дослідження ефективності протизапальної композиції та препарату «Тантум Верде®» в комплексній терапії хворих на генералізований пародонтит

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Актуальність. Захворювання пародонту є найбільш розповсюдженими хворобами людини. Проблема раціонального лікування генералізованого пародонтиту є актуальною. У комплексному лікуванні генералізованого пародонтиту широко використовують протизапальні медикаментозні препарати. Одним із широко відомих препаратів є нестероїдний протизапальний препарат «Тантум Верде®» (гідрохлорид бензидаміну). Проведено порівняльне дослідження протизапальної активності медикаментозної композиції на основі лікарських рослин і препарату «Тантум Верде®».

Мета: визначення клінічної ефективності застосування запропонованої фармакологічної композиції та широко визнаного препарату «Тантум Верде®» на початкових етапах комплексного лікування хворих на генералізований пародонтит.

Матеріали та методи. Клінічні дослідження проведені у двох групах пацієнтів. Першу склали 30 хворих на генералізований пародонтит, другу – 30 аналогічних пацієнтів, яким була проведена дентальна імплантація. Медикаментозне лікування проводили з використанням запропонованої фармакологічної композиції та розчину для полоскання Тантум Верде®. Із цією метою пацієнти обох груп були розділені на дві підгрупи: у першій застосовували медикаментозну композицію, у другій – розчин Тантум Верде®.

Пацієнтам було проведено комплексне обстеження стану тканин пародонта до лікування та після проведеного лікування. Для оцінки клінічної ефективності лікування використовували пробу Шіллера-Писарева (1962), індекс ПМА за С. Parma (1961), гігієнічний індекс Федорова-Володкіної (1978), вакуумну пробу за Кулаженко (1961).

Результати. У результаті проведеного клінічного дослідження було встановлено, що включення запропонованої фармакологічної композиції у комплексну терапію хворих на генералізований пародонтит дозволяє ефективно пригнічувати дистрофічно-запальний процес у тканинах пародонта, не поступаючись помітно визнаному протизапальному препарату Тантум Верде®. Це підтверджує зниження індексу ПМА, збільшення часу утворення гематоми при проведенні вакуумної проби за Кулаженко, поліпшення рівня гігієни порожнини рота.

Висновки. Застосування запропонованої фармакологічної композиції дозволяє підвищити ефективність лікування пацієнтів хворих на генералізований пародонтит практично на рівні визнаного протизапального препарату «Тантум Верде®».

Ключові слова: генералізований пародонтит, фармакологічна композиція, Тантум Верде®.

Мікробний фактор є визначальним у розвитку генералізованого пародонтиту. Механізми пошкодження тканин пародонту складні й пов'язані в першу чергу з інфекційно-алергійними процесами, метаболічними та функціональними розладами, які зумовлені зрушеннями гормонального, імунного та цитокінового станів [3, 20, 32, 47]. На даний час установлена важлива роль прозапальних і протизапальних цитокінів у регуляції запалення у тканинах пародонту [10–12]. Ураховуючи це, у комплексному лікуванні захворювань пародонту важливим є застосування протизапальних препаратів. Одним з ефективних засобів є гідрохлорид бензидаміну.

Гідрохлорид бензидаміну (Тантум Верде®) – це нестероїдний протизапальний препарат місцевої дії, який має знеболювальну, протинабрякову, місцеву анестезувальну та антибактеріальну дію. Ці ефекти були детально вивчені в роботах багатьох авторів [22, 29–33, 39, 42, 48, 49]. Його протизапальна активність обумовлена багатьма біохімічними і метаболічними ефектами [23, 25, 33–35, 42–44, 48], особливо стабілізацією клітинної

мембрани та нейтралізацією високо цитотоксичних вільних радикалів O₂ [25]. У концентраціях, що використовують для місцевого застосування (> 100 г/мл), бензидамін також продемонстрував виразну знеболювальну дію [24], добрі бактерицидні властивості [27, 43, 44, 46] та інші сприятливі фармакодинамічні характеристики [28, 38].

Тантум Верде® у вигляді спрею або розчину для полоскання порожнини рота широко застосовують для лікування запалення й болю при різних станах в оториноларингології, стоматології, анестезіології та онкології [26, 31, 36, 40, 41, 45].

У стоматологічній практиці основними показаннями до застосування бензидаміну гідрохлориду є такі розповсюджені патологічні стани, як захворювання пародонту (гінгівіт, пародонтит) [1, 5, 7, 14, 15, 21], запальні захворювання слизової оболонки порожнини рота [18]. Крім того, препарат застосовують після хірургічних втручань у порожнині рота і глотки [2, 6, 8, 16]. Препарат можна застосовувати у вигляді монотерапії або в поєднанні з іншими засобами для підвищення ефективності лікування.

У даному дослідженні представлені результати порівняльного застосування протизапальних препаратів уже на першому етапі лікування, а саме під час професійної гігієни порожнини рота.

Мета – визначення клінічної ефективності застосування запропонованої фармакологічної композиції та широко визнаного препарату «Тантум Верде®» на початкових етапах комплексного лікування хворих на генералізований пародонтит.

Запропонована фармакологічна композиція для протизапального лікування і профілактики післяімплантаційних ускладнень у формі ополіскувача, яка складається з рослинних інгредієнтів у такому співвідношенні: відвар кропиви – 25 %, відвар листків берези – 25 %, відвар звіробою – 25 %, розчин хлорофілу – 25 % (Патент України на корисну модель: Столяр В.Г. Фармакологічна композиція для лікування та профілактики післяімплантаційних ускладнень, № 85444 від 25.11.2013 р.). Препарат «Тантум Верде®» використовували у вигляді 0,15 % розчину гідрохлориду бензидаміну для полоскання.

Клінічні дослідження проведені у двох групах пацієнтів. Першу склали 30 хворих на генералізований пародонтит, другу – 30 пацієнтів, яким була проведена дентальна імплантація. Особливістю другої групи було те, що пацієнти після імплантації практично не застосовували належних гігієнічних засобів. У пацієнтів було проведено комплексне обстеження стану тканин пародонту до лікування та після нього. Для оцінки клінічної ефективності лікування використовували пробу Шіллера-Писарева [17], індекс ПМА за С. Ратта [37], гігієнічний індекс Федорова-Володкіної [19], вакуумну пробу за Кулаженко [9]. При постановці діагнозу використовували класифікацію захворювань пародонту за М.Ф. Данилевським [4]. Статистичну обробку результатів дослідження проводили за допомогою критерію Стюдента [13].

У пацієнтів було проведено комплексне обстеження стану тканин пародонту до лікування та після нього. Місцево проводили видалення всіх подразнюючих тканин пародонту чинників. Медикаментозне лікування проводили з використанням запропонованої фармакологічної композиції та розчину для полоскання Тантум Верде®. Із цієї метою пацієнти обох груп були розділені на дві підгрупи: у першій застосовували медикаментозну композицію, у другій – розчин Тантум Верде®.

Результати досліджень

Комплексне обстеження хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня показало наявність вираженого дистрофічно-запального процесу у тканинах пародонту. Гігієнічний індекс за Федоровим-Володкіною становив у середньому $3,2 \pm 0,3$, проба Шіллера-Писарева була позитивною в усіх хворих. Індекс ПМА у хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня становив у середньому $62,2 \pm 0,58$ %. Стійкість судин ясен була зниженою, вакуумна гематома утворювалась у середньому через $13,2 \pm 1,1$ с.

Після лікування з використанням запропонованої медикаментозної композиції у хворих перших підгруп кожної групи був досягнутий виражений протизапальний ефект. Гігієнічний індекс за Федоровим-Володкіною становив у середньому $1,9 \pm 0,3$, проба Шіллера-Писарева була слабо позитивною у 7 (23,33 %) хворих. Індекс ПМА у хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня становив у середньому $33,5 \pm 0,5$ %. Стій-

кість судин ясен була підвищеною, вакуумна гематома утворювалась у середньому через $19,5 \pm 1,7$ с.

При включенні до комплексної медикаментозної терапії розчину Тантум Верде® було відмічено більш значне пригнічення проявів запалення та дистрофічно-запального процесу в пародонті. Гігієнічний індекс за Федоровим-Володкіною становив у середньому $1,3 \pm 0,2$, проба Шіллера-Писарева була слабопозитивною у 2-х (6,67 %) хворих. Індекс ПМА у хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня становив у середньому $24,5 \pm 0,55$ %. Стійкість судин ясен була значно підвищеною, вакуумна гематома утворювалась у середньому через $28,5 \pm 1,7$ с.

Про зниження рівня запального процесу в тканинах пародонту свідчить також поліпшення у хворих рівня гігієни порожнини рота. Його визначали за допомогою гігієнічного індексу Федорова-Володкіної. До лікування рівень гігієни у хворих був оцінений як поганий. У хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня він становив $3,2 \pm 0,3$. Після застосування запропонованої фармакологічної композиції стан гігієни порожнини значно покращувався. Зокрема гігієнічний індекс у хворих на генералізований пародонтит I–II ступеня становив $1,9 \pm 0,3$. Більш значно рівень гігієни порожнини рота підвищувався у хворих на генералізований пародонтит, у який при лікуванні застосовували розчин Тантум Верде®. У цілому він був оцінений як задовільний і становив $1,3 \pm 0,2$.

Про зниження ступеня активності дистрофічно-запального процесу у тканинах пародонту під впливом використаних медикаментозних препаратів свідчить також збільшення часу утворення гематоми під впливом дозованого вакууму (проба Кулаженко). При аналізі результатів дослідження було відмічено, що гематома в ділянці 31, 32, 41, 42 зубів у хворих I–II ступеня генералізованого пародонтиту утворювалась протягом $13,2 \pm 1,1$ с (до лікування), $19,5 \pm 1,7$ с (після застосування запропонованої фармакологічної композиції) та $28,5 \pm 1,7$ с при включенні у схему комплексного лікування розчину Тантум Верде®.

Застосування даних медикаментозних препаратів значно зменшувало рівень неприємних суб'єктивних відчуттів пацієнтів: болю, відчуття жару, свербіж у яснах, зменшення набряку ясен. У хворих перших підгруп при застосуванні запропонованої фармакологічної композиції у схемі лікування суб'єктивні відчуття зменшувались на 5-у добу у 12 (40,0 %) пацієнтів, повністю припинялись на 8-у добу у 18 (60,0 %) пацієнтів і на 10-у добу – у 24-х (80,0 %) пацієнтів. При включенні в комплексне лікування розчину для полоскання Тантум Верде® відчуття болю, свербіж, жару в яснах і набряку ясен значно зменшувались на 3 добу у 26 (86,67 %) пацієнтів, повністю припинялися на 5 добу у 28 (93,33 %) пацієнтів, на 8-у добу – у 29 (96,67 %) пацієнтів. Таким чином, включення в комплексну терапію хворих на генералізований пародонтит запропонованої фармакологічної композиції не поступається відчутно за своєю ефективністю визнаному протизапальному препарату «Тантум Верде®».

Висновки

У результаті проведеного клінічного дослідження було встановлено, що включення запропонованої фармакологічної композиції в комплексну терапію хворих на генералізований пародонтит дозволяє ефективно пригнічувати дистрофічно-запальний процес у тканинах пародонту, не поступаючи помітно визнаному протизапальному препарату «Тантум Верде®».*

*Список літератури знаходиться в редакції.

Сравнительное исследование эффективности противовоспалительной композиции и препарата «Тантум Верде®» в комплексной терапии генерализованного пародонтита

А.В. Борисенко, А.С. Куваев, В.Г. Столяр, К.О. Мялковский

Актуальность. Заболевания пародонта являются наиболее распространенными болезнями человека. Проблема рационального лечения генерализованного пародонтита является актуальной. В комплексном лечении генерализованного пародонтита широко используются противовоспалительные медикаментозные препараты. Одним из широко известных препаратов является нестероидный противовоспалительный препарат «Тантум Верде®» (бензидамина гидрохлорид). Проведено сравнительное исследование противовоспалительной активности медикаментозной композиции на основе лекарственных растений и препарата Тантум Верде®.

Цель: определение клинической эффективности применения предложенной фармакологической композиции и широко известного препарата «Тантум Верде®» на начальных этапах комплексного лечения генерализованного пародонтита.

Материалы и методы. Клинические исследования проведены в двух группах пациентов. Первую составили 30 больных генерализованным пародонтитом, вторую – 30 аналогичных пациентов, которым была проведена дентальная имплантация. Медикаментозное лечение проводили с использованием предложенной фармакологической композиции и раствора для полоскания Тантум Верде®. С этой целью пациенты обеих групп были разделены на две подгруппы: в первой применяли медикаментозную композицию, во второй – раствор Тантум Верде®.

Пациентам было проведено комплексное обследование состояния тканей пародонта до лечения и после проведенного лечения. Для оценки клинической эффективности лечения использовали пробу Шиллера-Писарева (1962), индекс ПМА по С. Парма (1961), гигиенический индекс Федорова-Володкиной (1978), вакуумную пробу по Кулаженко (1961).

Результаты. В результате проведенного исследования было установлено, что включение предложенной фармакологической композиции в комплексную терапию больных генерализованным пародонтитом позволяет эффективно угнетать дистрофически-воспалительный процесс в тканях пародонта, незначительно уступая признанному противовоспалительному препарату «Тантум Верде®». Это подтверждает снижение индекса ПМА, увеличение времени образования гематомы при проведении вакуумной пробы по Кулаженко, улучшение уровня гигиены полости рта.

Выводы. Применение предложенной фармакологической композиции позволяет повысить эффективность лечения пациентов с генерализованным пародонтитом практически на уровне признанного противовоспалительного препарата Тантум Верде®.

Ключевые слова: генерализованный пародонтит, фармакологическая композиция, Тантум Верде®.

Comparative investigation of antiinflammatory compositions and Tantum Verde® in combined treatment of patients with generalized periodontitis

A. Borysenko, A. Kuvayev, V. Stolar, K. Myalkovsky

Objectives. Periodontal disease is the most widespread human diseases. The problem of rational treatment of generalized periodontitis is actual. In the complex treatment of patients with generalized periodontitis widely used antiinflammatory medicaments. Among them is well-known nonsteroidal antiinflammatory drugs (NSAID) Tantum Verde (benzydamine hydrochloride). A comparative investigation of antiinflammatory activity of drug compositions based on medicinal plants and preparation Tantum Verde was made.

Aim. The determination of the clinical efficacy of the proposed pharmaceutical compositions and well-known drug Tantum Verde in the initial stage of complex treatment of generalized periodontitis.

Materials and methods. Clinical investigation was conducted in two groups of patients. The first consisted of 30 patients with generalized periodontitis, the second – 30 similar patients, who underwent dental implants. Mtdicamental treatment was carried out using a pharmaceutical composition of the proposed solution and rinse Tantum Verde. For this purpose, the patients of both groups were divided into two groups: the first used pharmacological composition, the second – Tantum Verde rinsing solution.

Patients were conducted a comprehensive examination of periodontal tissue before treatment and after treatment. To evaluate the clinical efficacy of treatment used Schiller-Pisarev test (1962), the index of PMA by C. Parma (1961), hygienic index by Fedorov-Volodkina (1978), the vacuum test by Kulazhenko (1961).

Results. As a result of the investigation it was found that the usage of the proposed pharmaceutical composition in the complex therapy of patients with generalized periodontitis can effectively inhibit the dystrophic-inflammatory process in periodontal tissues, slightly yielding recognized from the antiinflammatory drugs Tantum Verde. This confirms by the decline in the index PMA, increase the time of formation of hematoma during the vacuum tests on Kulazhenko, improving oral hygiene.

Conclusions. Application of the proposed pharmaceutical composition increases the effectiveness of treatment of patients with generalized periodontitis almost at the level of recognized antiinflammatory drug Tantum Verde.

Key words: generalized periodontitis, pharmacological composition, Tantum Verde.

Борисенко Анатолий Васильевич – д-р мед. наук, профессор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Адреса робоча: вул. Зоологічна, 1, м. Київ, Україна, 03057.

Тел.: +38 (050) 447-38-00. E-mail: tc@ntu.kiev.ua.

О.С. Куваев – Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця.

Адреса робоча: вул. Зоологічна, 1, м. Київ, Україна, 03057.

В.Г. Столяр – Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця.

Адреса робоча: вул. Зоологічна, 1, м. Київ, Україна, 03057.

К.О. Мялковський – Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця.

Адреса робоча: вул. Зоологічна, 1, м. Київ, Україна, 03057.